Çĕнтерӳ çулĕ

1930 çулхи ноябрĕн 1-мĕшĕнчен тухать

электронлă адрес: print@vurnar.cap.ru

Вăрнар район хаçачĕ

2011 çул çĕртме/июнь/ уйăхĕн 11-мĕшĕ • шăмат кун • 66-67/10384/ № • Хакĕ ирĕклĕ

ЫРАН – РАÇÇЕЙ КУНĔ

Хаклă ентешĕмĕрсем!

Раççей кунĕ ячĕпе сире чĕререн саламлатăп!

Çĕртме уйăхĕн 12-мĕшĕ – Раççей патшалăхĕн çĕнĕ историйĕнче уйрăмах пысăк пăлтăрлă дата, шăпах çак кун патшалăх управленийĕн çул сырăвĕн çĕнĕ страници уçăлнă. Пирĕн çĕршыв кашни çыннах хăйне унăн уйрăлми пайĕ пек туйма пулăшакан демократиллĕ общество тăвать.

Раççей кунĕ ирĕклĕх тата демократи хаклăхĕсемпе, çын тата граждан прависен приоритечĕпе тачă çыхăннă. Хальхи вăхăтра вара – экономикăпа социаллă пурнăç, культура сферисене модернизацилес тата çынсен пурнăç пахалăхне лайăхлатас тĕлĕшпе пурнăçлакан пĕрлехи ĕçсемпе.

Çак уяв патриотлăха, гражданлăха, наци пĕрлĕхне тата çĕршывăмăр хальхи тата пуласлăхри шăпишĕн эпир пурте яваплă пулнине палăртакан символ пулса тăрать.

Раççей патшалăхĕн аваллăхран тăсăлакан йăли-йĕрки, нумай нациллĕ халăхăмăрăн калама çук пысăк вăй-халĕ, демократин улшăнми хаклăхĕсем пирĕн граждансемшĕн пурăнма лайăх условисен палăртакан çĕршывăмăр малашлăхра вăйлă та телейлĕ пуласса шанма май парасçĕ.

Пурсăра та çирĕп сывлăх, телей, Тăван çĕршыв ырлăхĕшĕн тăвакан пултаруллă ĕçĕрте çитĕнӳсем сунатăп!

Чăваш Республикин Президенчĕ Михаил ИГНАТЬЕВ.

АСĂРХАТТАРУ

Сыхлăха çухатма юрамасть

Михаил Игнатьев Президент çĕршыв Правительствин пĕрремĕш вице-премьерĕ Виктор Зубков вăрмансенчи пушарсене сӳнтерес ыйтусемпе ирттернĕ селекторла канашлăва хутшăннă.

Лару-тăру ансат мар. Çулталăк пуçланнăранпа Раççейре 11,7 пин пушара шута илнĕ. Вут-çулăм алхаснă территори 700 пине яхăн гектарпа танлашнă. Çĕпĕрте, Уралта, Инçет Хĕвел тухăçĕнче çанталăк шăрăх тăрать, çавна май çынсем тимсĕр пулнине кура пушар тухать.

Чăваш ен ГКЧСĕ панă кăтартусемпе республикăра ирĕклĕ 58 дружина йĕркеленĕ, волонтерсен йышĕ – 344 çын. Михаил Игнатьев журналистсене çĕртме уйăхĕн 8-мĕшĕ тĕлне Чăваш енри вăрмансенче пушар пулманни çинчен пĕлтернĕ. Çанталăк çумăрлă тăнине кура хăрушлăх пулман темелле. Çапах, унăн шухăшĕпе, шăрăхсем пуçлансанах лару-тăру çивĕчленĕ, çавна та лăплана юрамасть.

Республикăри лесничествăсенче дежурство йĕркеленĕ, диспетчер пункчĕ талăкĕпех ĕçлет. Техникăн 950 единици вăрмансенчи пушарсене сӳнтерме хатĕр. Республика çĕнĕ машинăсем те туянĕ. Çут çанталăк ресурсĕсен министрĕн çумĕ Александр Яковлев кĕçех ятарлă техникăн тата 5 единицине кӳмелли çинчен пĕлтернĕ. Атăл леш енĕ пирки пайăррăн калас-тăк – унта халĕ 22 çын дежурствăра. Инкек пулас-тăк 7 пушар машини тӳрех ĕçе пуçăнĕ. Вăрман пушар службин Шупашкар участокне мотопомпăсемпе, çакса çӳремелли кутамкка йышши огнетушительсемпе тивĕçтернĕ.

Вăрнар тĕрĕçин ĕçĕ Францие кайнă

Паллă тĕрĕçĕ Альбина Иванова хăй тĕрленĕ Турăшĕсемпе район, республика çыннисене пĕрре мар тĕлĕнтернĕ. Халĕ ун ĕçĕ Францире те чăвашăн пултаруллă хĕрарăмĕ çинчен аса илтерĕ

ХАМĂРĂННИСЕНЕ ПĔЛЕРĬ

Нумаях пулмасть Тутарстан Республикинчи Свияжск утрав-хули ЮНЕСКО хăнисене пуçтарнă. Унта XVI ĕмĕртен сыхланса юлнă юсаса çĕнетнĕ ватăсен çуртне уçнă. Чаплă лару-тăрăва Культура пуянлăхĕсене упраса хăварас тата юсаса çĕнетес енĕпе ĕçлекен Пĕтĕм тĕнчери тĕпчев центрĕн генеральнăй директорĕ Мунир Бушенаки тата Тутарстан Патшалăх советникĕ Минтимер Шаймиев хутшăннă.

Ваттисен çуртне уçнă çĕре Вăрнар тĕрĕçи Альбина Иванова тата историпе краеведени музейĕн директорĕ Елена Шарипова та хутшăннă. Альбина Ивановнан Турăшсен куравĕ утравра пурăнакансене те, хăнасене те хытах тĕлĕнтернĕ, кӳршĕллĕ республикăра пурăнакансем вăл панă мастер-класа хаваспа хутшăннă. Мунир Бушенаки Альбина Ивановна парнеленĕ «Асап тӳснĕ Çăлавçă» тĕрленĕ Турăшне Франци пысăк кăмăлпа илсе кайнă, Минтимер Шаймиев – «Ман асапсене пусар» Турă амăшĕпе пĕчĕк ачана сăнланă Турăша.

Свияжск утравĕ XV ĕмĕрте йĕркеленнĕ хаклă культура палăкĕ çеç мар, кунта XX ĕмĕрте ГУЛАГ учрежденийĕ вырнаçнипе те паллă. 2013 çулта вара хулана ЮНЕСКО культура пуянлăхĕсен йышне кĕртĕç.

С.ЧИКМЯКОВА.

Яла çамрăк ĕçченсем кирлĕ

Хăш-пĕр хуçалăхсенче кадрсен ыйтăвĕ çивĕч тăрать. Аграрисенче ытларах çулланнă çынсем тимлеççĕ. Яш-кĕрĕмпе хĕр-упраç вара алла специальность илсессĕн те яллă тăрăхра вăй хурасшăнах мар. Вăрнарти ял хуçалăх техникумĕнче çивĕч ыйтăва татса парассипе тĕллевлĕ ĕçлеççĕ, преподавательсем студентсене ялта ĕçлеме хавхалантарас тесе тăрăшаççĕ, пулас специалистсене тĕрлĕ конкурссене хутшăнтараççĕ.

ТĔСЛĔХ

Ĕне сăвакан операторсемпе техник-осеменаторсен кăçалхи ăмăртăвĕсенче те çамрăксем хастар пулчĕç. Сергей Семенов, Диана Эйбауэр, Николай Карпов хуçалăх тĕрекĕ пуласса шанас килет. «Район агропромышленность комплексĕн аталанăвне пысăк тӳпе хывасшăн», – çирĕплетрĕ Сергей Семенов. Надежда Егоровна Михайлова, Михаил Геннадьевич Алексеев тата ытти преподавательсем яш-кĕрĕмпе хĕр-упраçа тарăн пĕлӳ пама тăрăшаççĕ, хресчен чунĕллĕ пулма вĕрентеççĕ.

Е.ТОЛСТОВА.

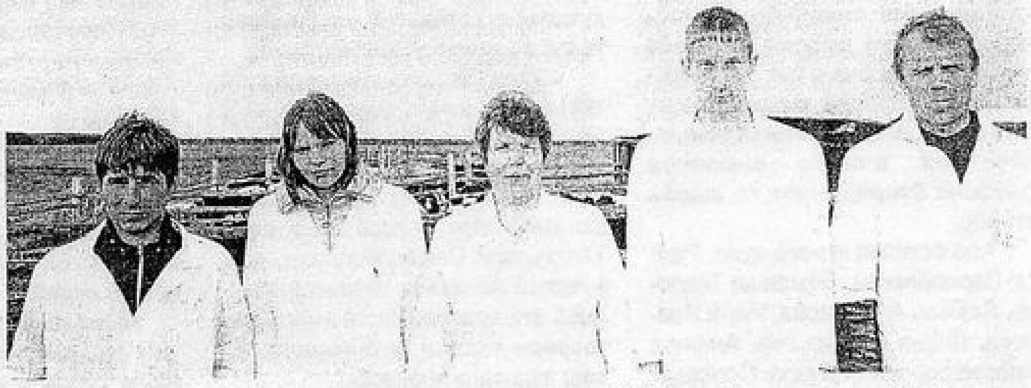

Сергей Семенов, Диана Эйбауэр, Надежда Егоровна Михайлова, Николай Карпов, Михаил Геннадьевич Алексеев.

Сăвăм мĕнле?

Районти ял хуçалăх организацийĕсенче кашни ĕнерен талăкне вăтамран 14 килограмм сĕт суса илеççĕ. Хăш-пĕр предприятисенче кăтарту тата пысăк. Карл Маркс ячĕллĕ кооперативра кулленхи сăвăм 21 килогрампа, «Агрохмельте» – 19, «Янгорчинăра» 18 килогрампа танлашать. Чи пĕчĕк кăтарту – «МТС» хуçалăхра. Кунта хальлĕхе кашни ĕнерен вăтамран 6,5 килограмм сĕт суса илеççĕ.

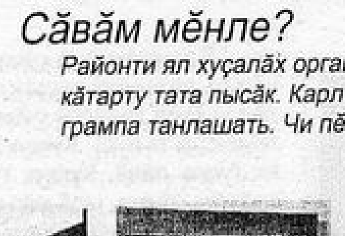

ВЫЛЯВ ИРТЕТ!

«Çĕнтерӳ çулĕ» хаçата 2011 çулăн пĕрремĕш çурринче илсе тăракансене хавхалантарма **çитес юн кун, июнĕн 15-мĕшĕнче, йăлана кĕнĕ лотерея вылявне ирттеретпĕр**. Унта хаçата кăçалхи январь – июль уйăхĕсем валли çырăннисем пурте – пĕр çын юлмиччен – хутшăнаççĕ.

Маларах пĕлтернĕ пекех, ку хутĕнче те чи телейли тĕрлĕ тĕслĕ кăтартакан телевизор выляса илĕ. Çавăн пекех выляври хаçат тусĕсен – спонсорсен – парнисем те пулĕç.

Июнĕн 15-мĕшĕнче 10 сехетре пурне те Вăрнар почтамтĕнче ырă сунса кĕтетпĕр!

«Çĕнтерӳ çулĕ» хаçата 2011 çулăн иккĕмĕш çур çулĕ валли çырăнтармалли тапхăр вĕçленсе пырать

2011 çулхи июль–декабрь уйăхĕсенче «Çĕнтерӳ çулне» почта урлă илсе тăма уйччинчен пекех – 187 тенкĕ те 80 пуспа – çырăнтараççĕ. Хаçата редакцие килсе илмелле те çырăнма пулать, хакĕ – 110 тенкĕ. «Çĕнтерӳ çулне» çырăннисем Вăрнар чиркĕвĕн прихучĕ кăларса тăракан «Георгиевский листок» хаçата малашне те тӳлевсĕр илсе тăрĕç.

«Çĕнтерӳ çулĕ» хаçатсăр ан юлăр. Юратнă хаçата çырăнăр, вулăр!

ÇАНТАЛĂК

	Вырсарни кун	Тунти кун	Ытлари кун	Юн кун
	12.6	13.6	14.6	15.6
кăнтăрла	+19	+17	+18	+18
çĕрле	+13	+13	+13	+16

«Метеоновости» информаци агентствин информацийĕ тăрăх.

«Аттесĕрех ÿсрĕм...»

– Манăн атте, Гурий Григорьевич Григорьев, Чăрăшкас Мăратра 1915 çулта çуралнă. Хамăр ялти чипер хĕрпе Анна Ефимовна Ефимовапа пĕрлешсе çемье çаварнă. Тискер вăрçă пуçланиччен атте Çавалкасри К.Маркс ячĕллĕ колхозра счетоводра, апай колхозра тимленĕ. Вĕсем иккĕшĕ те сăпайлă çынсем пулнă. Çынсемпе кăмăллă калаçнă, килĕштерсе пурăннă. Атте гитара калама хăй тĕллĕн вĕреннĕ, ăна ял-йыш хисепленĕ, – каласа кăтартать Тăван çĕршывăн Аслă вăрçинче хыпарсăр çухалнă ашшĕ çинчен Галина Гурьевна Гурьева.

ШĂПА

Г.Гурьева шăпах вăрçă тухнă çул çуралнă. Амăшĕ каланă тăрăх, вăрçа тухса каяс кун ашшĕ ăна çÿле çĕкленĕ те: «Хĕрĕм, сывă ÿс, пысăк çын пул», – тесе хăй çумне пăчăртанă. Галя юратнă тăван ашшĕн ăшшине туймасăр ÿснишĕн чĕререн пăшăрханать. Амăшĕ мĕн çĕре кĕричченех кулянние, мăшăрне асра тытса ун çинчен ыррине кăна каланине куççульпе аса илет. «Çынна пĕччен пурăнма питĕ йывăр. Çавăнпа этеме мăшăрланмалла çырнă. Ялта пĕччен пурăнакан хĕрарăма ним вырăнне те хумаççĕ-çке. Епле пулсан та аçу вăрçăран тĕрĕс-тĕкел çаврăнса килтĕрччĕ: урасăр-и, алăсăр-и, суккăр-и – эпĕ ăна пурпĕрех ăшшăн йышăнăп, виличчен те пăрахмăп», – пĕчĕк хĕрне ыталаса Турра мĕн чухлĕ кĕл туман пулĕ унăн амăшĕ. Анчах тискер вăрçă ĕмĕтне татнă.

Гурий Григорьевич Тăван çĕршыва ирсĕр тăшманран хÿтĕлеме 1942-мĕшĕнче тухса кайнă та 1943 çулхи январьте пĕр

хыпарсăр çухалнă. Миçе мĕльюн çамрăкăн пуçне çимен-ши фашист эшкерĕ? Паттăрсем хыпарсăр çухалмаççĕ, теççĕ халăхра. Анчах Г.Григорьевран сас-хура пулман. Кĕтнĕ-кĕтнĕ ăна çамрăк хĕрарăмпа пĕчĕк хĕрĕ, кĕтсе илеймен.

– Апай малтанах, ытти çынсем пекех 12 тенкĕ пенси илетчĕ. Вăл виличчен çак укçа 45 тенке çитрĕ. Анчах апай хăпарнă пенсие аллине тытса кураймарĕ. 1993-мĕшĕнче 81 çула кайса пурнăçран уйрăлчĕ. Мана апай пĕччен пăхса ÿстерчĕ, – куççульне шăлать вăл.

Вăрçă вăхăтĕнче пурне те питĕ йывăр килнине каламасăрах пĕлетпĕр. Ир пуçласа сĕм çĕрлеччен пуçа çĕклемесĕр ĕçлеме тивнĕ. Пур ĕçе те алă вĕççĕн пурнăçланă. «Пĕтĕмпех – фронт валли» девизпа ĕçленĕ. Çав вăхăтрах ачи-пăчине те ÿстернĕ. Çиме çăкăр çитмен пулин те чăтнă-тÿснĕ хĕрарăмсем, ялти ватăсем, ачасем. Çĕнтерĕве çывхартас тесе хăйсене шеллемен.

Ашшĕ вăрçăран чипер-сывă таврăннă пулсан, Галина Гурьевнă та шăпи урăхла килсе тухнă пулĕччĕ-и, тен. Амăшĕ ашшĕне питĕ юратнă, çавăнпах пĕр арçынна та хăй çумне яман. Вăрçă вăхăтĕнче Сăр шывĕ хĕрринче ĕçленĕшĕн ăна «Тăван çĕршывăн 1941–1945 çулсенчи Аслă вăрçи вăхăтĕнче хастар ĕçленĕшĕн» медальпе чысланă.

– Халĕ, шутлатăп та, ашшĕсем вăрçăра вилнисемшĕн, манашкаллисемшĕн, нимĕнле çăмăллăх та çук. Пире аса та илмеççĕ. Тавах хăть районăн Асăну кĕнекине аттен ятне кĕртнĕшĕн. Çав вăхăтрах тĕрĕс-тĕкел киле таврăннă салтаксене, çапăçу хирĕнчен таврăнсан вилнĕ салтаксен арăмĕсене мĕнле кăна пулăшмаççĕ-ши? Вĕсен ачи-пăчи кăна мар, мăнукĕсем те патшалăх машинипа ярăнаççĕ, патшалăх панă хваттерте пурăнаççĕ. Эпир вара мĕнле чухăн ÿсрĕмĕр, паянхи кун та çаплах пурăнкалатпăр, – чĕререн кулянать Галина Гурьевна.

Г.Гурьева хăй вăхăтĕнче Барнаулта стройкăра ĕçленĕ. Хыççăн амăшне йывăр пирки тăван яла куçса килнĕ, колхозăн сурăх ферминче вăй хунă. Кайран, мĕн тивĕçлĕ канăва тухиччченех, Вăрнарти хими заводĕнче тăрăшнă. 25 çул ытла тÿрĕ чунпа тимленĕшĕн ăна «Хими завочĕн Хисеплĕ ветеранĕ» ята панă. Çемье çаварса пĕр ывăл çуратнă. Хăйне завод хваттерпе тивĕçтернĕшĕн питĕ савăнать.

– Пенси çине тухнă пулин те пĕр кун та килте ларман, халĕ те ĕççĕр пурăнаймастăп. Манăн куç тулли икĕ мăнук пур. Вĕсемпе чуна лăплантаратăп. Атте вăрçăран сывă таврăннă пулсан, эпĕ те çынсем пекех çăмăллăхсемпе усă курнă пулăттăм та. Чун хурланать. Эх атте, атте, вăрçă вут-çулăмĕнчен мĕншĕн каялла тухаймарăн-ши?..

В.УБАКОВА.

Пĕрле савăннине мĕн çиттĕр

Ял халăхĕн шухăш-кăмăлне шута хурса ял уявне ирттерес терĕç пуканкассисем

ЯЛ УЯВĔ

Ирех çитрĕç Нурăс райповĕнче ĕçлекен хĕрсем. Шÿрпе валли хуран çакрĕç, палатка вырнаçтарса шашлăк пĕçерме пуçларĕç. Маттур та ĕçчен хĕрсен ĕçĕ вăр-вар пырать, кĕçех таврана тутлă шăршă сарăлчĕ. Уява хатĕрленекенсем те хăйсен ĕçне пикенчĕç. Тĕрлĕ-тĕрлĕ ялавсем, шарсем çакса алă ăстисен тата ача-пăча ÿкерчĕкĕсенчен хатĕрленĕ курава йĕркелерĕç. Кунта Пуканкассинчи кĕçĕнрех ачасен космоспа çыхăннă ÿкерчĕкĕсем те вырăн тупрĕç.

Алă ăстисен куравĕ пуян. Раиса Перепелкина, Земфира Малова, Любовь Анисимова, Нина Иванова, Лиана Григорьева, Анфиса Христофорова, Тамара Соловьева тĕрленĕ тĕрĕсемпе пурте кăсăкланса паллашрĕç.

Крючокпа çыхнă тĕрлĕ тĕслĕ тутăрсен куравĕ, аякран асамат кĕперне аса илтерет. Ярмушка ялĕнчен уява савăнма килнĕ Раиса Махоркинан куравра виçĕ тутăр. Килĕшет ăна хăй аллипе çыхнă тутăрсене хĕрсене, хĕрарăмсене çуралнă кунĕсемпе парнелеме. Кĕçĕн класс ачисен конференцие хутшăнма хатĕрленĕ альбомĕсем те куракансене кăсăклантарчĕç.

Фаина Петрова крючокпа çутă тĕслĕ çипсенчен çыхнă сунчăкĕ аякранах хăнасене хăй патнелле туртрĕ. Ун çывăхĕнчи курав хăйне май илемлĕ. «Пĕр татăк çипе те сая ямастпăр», – теççĕ ал ăстисем. Тĕп хулари Семен Кондратьевпа Алексей Алексеев тăрăшнипе музыка аппаратури илсе килнĕрен таврари ялсене илтĕнмелле чăваш юррисем янăрарĕç.

Таврари ялсенчен те нумайăн пуçтарăнчĕç уява. Ял историйĕпе Ольга Кондратьева илемлĕх ертÿçи паллаштарчĕ. Калаçăва Ярмушка ял тăрăхĕнче тимлекен специалист Лиана Григорьева малалла тăсрĕ. Пуканкассинчи ятлă-сумлă çынсем пирки каласа пачĕ. Пуканкассинче чунпа илемлĕ, ĕçчен те сăпайлă çынсем пурăнаççĕ. Акă вăрçă участникĕ Георгий Ильич Ильин хăй ĕмĕрĕнче 560 йывăç лартса, чĕртсе хăварнă. Халĕ ун йăмрисем аякран илемлĕн курăнаççĕ.

Республикăра пĕлмен çын та пулман пулĕ хăй вăхăтĕнче «Гвардеец» колхозăн тилхепине тытса пынă Евсей Дмитриевич Воробьева. Вăл тĕлĕнмелле пултаруллă ертÿçĕ пулнă.

Кĕçех халăх умне Пуканкассинчи «Чашма» халăх фольклор ушкăнне çÿрекен хĕрсем чăваш çипуçĕпе тухрĕç. Тĕрлĕрен юрă-ташăпа савăнтарчĕç куракансене. Концерт программине Авшак Элмен ялĕнчи ташă ушкăнне çÿрекен хĕрсен чăваш ташши тата пуянлатрĕ.

Юрă-ташă хыççăн спорт вăйăисем пуçланчĕç. Тĕрлĕ çулсенчи ачасем, аслисем чупса, михĕ тăхăнса, шашкăлла выляса ăмăртрĕç.

Уява пуçтарăннă çынсем те хавасланса юрра-ташша хутшăнчĕç. Ĕçпе вăрçă ветеранĕ Виктор Анисимович Анисимов «Хура вăрман та хурама çинче» халăх юррине юрласа пачĕ. Ĕç ветеранĕ Раиса Афанасьева «Хурăн çулçине шутла-ха, теççĕ» ĕлĕкхи юрра ăшран тухакан туйăмпа, Анатолий Иванов чăтса тăраймарĕ, алла купăс илсе чăваш юррисене шăрантарчĕç.

Уява пуçтарăннă çынсем кăмăллă юлчĕç.

Хамăр инф.

АХРĂМ: «КУККУК ЯЛТА АВĂТАТЬ»

Канмасăр авăтать...

Хураçырмари А.Алексеев çырнă «Кукук ялта авăтать» статьяна («Ç.Ç., 62 №) вуланă хыççăн пуçа килнĕ шухăшсене кĕскен пĕлтерес терĕм. Автор куккук вăрмантан яла куçнин сăлтавĕпе тупсăмне пĕлесшĕн.

Эпĕ ачаран, хам астăвасса, ялта çулсерен куккук авăтнине илтсе ÿснĕ, пайтах: «Куккук, куккук, эпĕ миçе çул пурăнатăп, çавăн чухлĕ авăт!» – тесе кăшкăрнă, çавăнпа та куккук ялта авăтни мана тĕлĕнтермест, вăл çапла пулмалла пек туйăнать.

Шкулта вĕреннĕ чухне куккук çинчен чăвашла, вырăсла, нимĕçле те юрăсем юрлаттăмăр, вĕсенчен пĕри – «Авăтать, куккук, янăрать вăрман» юрă. Куккук чĕпписене çăмартаран пăрчăкан ларса кăларать тетчĕç ватă çынсем. Пăрчăкансем ялта пурăнаççĕ вĕт.

Чăпар куккук сасси питĕ уçă, тавралăха инçе каять. Хирпуç ялĕнче куккук авăтни кашни çулах Санар хĕррипе тăсăлакан хуçалăх садĕнчен илтĕнет. Эпир Сад урамĕнче пурăнатпăр та куккук, шăпчăк тата тем тĕрлĕ кайăк-кĕшĕк юрри-сассине итлесе савăнатпăр. Килти сад пахчинче те хитре кайăксем нумай чĕвĕлтетеççĕ. Ĕçле – çи, ĕçле – çи, ĕçлемесĕр ан та çи, тесе юрлаканĕсем те пур.

И.Христофоров репертуарĕнчи пĕр юрăра, хаваслă куккук юрă юрласа хурăн тăррине пырса ларнă, ав, куккук ялта. «Вĕç, вĕç, куккук» чăваш халăх юрринче куккукăн ялтан вăрман хĕрне çитиччен вĕçмелле. Ман шутпа, куккук яла та, вăрмана та тиркемест. Виçĕ çул каялла Атăл леш енчи Йăлăм вăрманĕнче куккук авăтса вăрмана янратнине итлесе киленни паян кун та асрах.

И.Крылов çырнă «Куккукпа автан» юптарура куккукпа автан ялта тĕл пулнине куратпăр. «В полдень на опушке собрались подружки, песни распевают, вторят им кукушки» – ку юрăра поэт куккуксем ял çывăхĕнчи вăрманта иккенне кăтартнă.

Пит çине çуркунне «веснушки» тухнипе çын пичĕ чăпарланса каять. Чăвашсем ăна куккук евĕрлĕ чăпар пулнипе çыхăнтарса кук тĕрри тесе калаççĕ (чĕкеç тутăхĕ текенсем те пур). Куккук хăйне хăй ят тупса панă. Куккук тунсăхлăн авăтать. Инкек, ырă мар çитсе тухсан вырăссем «придется куковать» теççĕ. Культурологсем куккука виле символĕ тесе палăртаççĕ. Н.Терентьевăн «Куккук çаплах авăтать» пьеси аса килет мана куккук авăтнине илтсен.

Пурне те вăрăм кун-çул сунса куккук канмасăр авăттăр – ялта та, вăрманта та. Вăл пирĕн шалти туйăмсене хускатакан кайăк, ахальтен-им поэзире те, прозăра та сахал мар тĕл пулать.

Çăмăл мар пулмалла куккукăн пурнăçĕ. Вăл пурри çут çанталăк илемлĕхне пуянлатать. Авăт, куккук, авăт...

И.ФЕОФАНОВА.

Хирпуç.

Саламлатпăр!

Юратнă мăшăр, хаклă атте, çывăх тăван – **Вăрнарта (ял хуçалăх техникумĕнче) пурăнакан Юрий Александрович ЯКОВЛЕВ** – ыран сумлă юбилее кĕтсе илет – 50 çул тултарать. Паллă кун ячĕпе эпир ăна пĕтĕм чун-чĕререн, хĕрÿллĕн саламлатпăр.

Вăл 14 çул санэпидемстанцинче лаборатори заведующийĕнче ĕçленĕ. Халĕ 11-мĕш çул Вăрнарти хутăш препаратсен заводĕнче технологра вăй хурать.

Юратнă çыннăмăра саламласа юман пек çирĕп сывлăх, тулли телей, пĕр-пĕрне юратса, упраса вăрăм ĕмĕр пурăнма иксĕлми вăй-хал, хавас кăмăл-туйăм, вĕççĕр-хĕрсĕр хавхалану сунатпăр.

Куллен тĕнче илемĕпе
Телей курса çеç эсĕ пурăн.
Ут вăрăм ĕмĕр çулĕпе,
Ху ялан çап-çамрăк курăн.
Пул телейлĕ те хаваслă,
Турă патăр сывлăхне.
Ырă, ăшă, тараватлă
Чунупа савсам пире.

Мăшăрĕ Лида, хĕрĕ Кристина, куммисем, тăванĕсем.

Хаклă çыннăмăр, мăшăр, анне, çывăх тăван – **Пăртас ялĕнче пурăнакан Галина Ивановна ЯКОВЛЕВА** – июнĕн 13-мĕшĕнче 60 çул тултарать. Çуралнă кун ячĕпе ăна чун-чĕререн хĕрÿллĕн саламлатпăр, çирĕп сывлăх, пархатарлă кун-çул, иксĕлми телей сунатпăр.

Эс пурри пире савăнтарать,
Пурăнма та вăй хушса
тăрать,
Пур тăван та сана
саламлать,
Малашне те çаплах пулма
сунать.

Мăшăрĕ, ывăлĕпе хĕрĕ, мăнукĕсем тата çывăх тăванĕсем.

Ырă туни – сăваплă

Юн кун районти социаллă ĕçченсем хăйсен профессилле уявне паллă турĕç.

Халăхăн социаллă ыйтăвĕсене тивĕçтерекен Вăрнарти центрăн тĕп ĕçĕ – районти пĕччен пурăнакан ватăсене пăхса-асăрхаса тăрасси. Пирĕн районта пĕччен пурăнакан ватăсем 600 ытла. Килте пулăшу илекенсем – 186-ăн. Вĕсене социаллă ĕçченсем пăхса пурăнаççĕ. Юпшик Ялтăрари Ольга Иванова, Аçăмçырминчи Тамара Александрова, Мăньял Хапăсри Людмила Журавлева, Вăрнарти Галина Лапшина тата Наталия Архипова, Санарпуçĕнчи Валентина Иванова, Вăрнарти Архипова Наталия ватăсем тĕлĕшпе питĕ тимлĕ. Вĕсем пурте – таса чунчĕреллĕ, ăшă туйăмлă, çепĕç чĕлхеллĕ, çын инкекне лайăх ăнланакансем. Социаллă ĕçченсем – хăйне евĕр сиплевçĕсем, йывăрлăхсене çĕнме пулăшакансем, чир-чĕре асăрхаттарас тĕлĕшпе вăй хуракансем.

Тепĕр чухне ватă çынпа чуна уçса калаçни те уншăн сиплĕ эмел пекех, чунра шанчăк, ĕмĕт çуратать. Эсир вĕсенчен ютшăнмастăр, хăвăрăн тивĕçе чыслăн пурнăçлатăр. Эсир пăхса-асăрхаса тăракан ватă çынсем малашне те сирĕн çинчен ыррине кăна калаччăр, йăл кулăпа кĕтсе илччĕр. Çынна пулăшни, ырă туни – сăваплă.

Е.ВИНОХОДОВА, халăха социаллă пулăшу парас енĕпе ĕçлекен центрăн пай заведующийĕ.

В городе мастеров

Где, как не на празднике Акатуй, блеснуть мастерам своим искусством. Выставка «Город мастеров» уже третий год удивляет жителей района экспозициями национального быта

В палатке Вурманкасинского сельского поселения расположилась выставка самоваров XIX-XX веков.

Обладатель коллекции и многолетнего труда по сбору и реставрации русского самовара – Павлов Владимир Германович. Полную коллекцию старинных чувашских музыкальных инструментов, сделанную и восстановленную своими руками, показал заслуженный работник культуры Михайлов Владимир. Он встречал гостей мелодией свиристели. Уголки выставки Вурнарского городского и Вурманкасинского сельских поселений стали лучшими, заняв первые два призовых места. В свой сельский музей пригласила всех Николаева Любовь, богатый интерьер музея вместе с мастерицами из разъезда Чаркли (Антоновой Г., Порфирьевой В., Петровой Н., Галкиной В.) заняли 3 место.

Уютные уголки, необычайные по красоте и яркостью создали вышивальщицы Шоркина Ираида (Ойкас-Кибекское с/п), Илларионова Алина (Хирпосинское с/п), Семенова Нина (Ершипосинское с/п), занявшие соответственно призовые места среди мастеров народно-прикладного творчества. Глаз радовали вышитые картины и связанные крючком изделия Даниловой Р. (Ойкас-Кибекское с/п), Перепелкиной Р., Спиридоновой А., Герасимовой Л., Махоркиной Р. (Ермошкинское с/п), Кочановой Г., Михайловой Н. (Кольцовское с/п), Ефимовой Ю., Николаевой А., Зиновьевой В. (Большеторханское с/п), Убаковой Е., Захаровой Р., Суровой А., Волковой Е. (Малояушское с/п), Спиридоновой Н., Якимовой Н., Кичаевой Н. (Шинерское с/п), Музяковой Л., Сипатровой С. (Ершипосинское с/п), Гордеевой Р.(Санарпосинское с/п), Львовой Л. (п.Вурнары), Арсентьевой А., Кузнецовой Т.(Вурманкасинское с/п), Константиновой Д., Сормовой В. (Большеяушское с/п).

Чувашские старинные песни звучали в исполнении местных артистов Алгазинского и Ермошкинского сельских поселений, вспомнили они обычай «посиделок». Своим гостеприимством и хлебосольством всех покорили и накормили в палатке Малояушского сельского поселения. Созывал гостей молоток Радия Иванова (Калининское сельское поселение), который приглашал на подворье отбить косы и посмотреть на предметы быта чувашской старины. В этом году Калининское сельское поселение отдало предпочтение работам детей из Воскресной школы и школы-интерната. Целое дефиле в нарядах, сшитых и разрисованных собственными руками в стиле батик, устроили ученицы художественного отделения ДШИ (преподаватели Есенцева Е.Н., Храмова О.А.). Порадовала своими произведениями художница наивного искусства Васильева Мария (Янгорчинское с/п), ее спокойные пейзажи на тему сельской жизни стали украшением многих домов друзей и знакомых. В этом году экспозицию украшали работы по дереву, ковши и предметы утвари самых уважаемых старших мастеров выставки Федорова Михаила (Шинерское с/п), Абрамова Ивана (Санарпосинское с/п), Илларионова Михаила (Ермошкинское с/п).

В выставке приняли участие и удивили своими талантами 40 мастеров народно-прикладного творчества, за что им огромное спасибо. Организаторы выставки выражают огромную благодарность 16 главам и специалистам поселений, работникам культуры за праздник и участие в фестивале – выставке «Город мастеров».

Е.ШАРИПОВА,
директор
музея.

Отслужу, как надо, и вернусь!

Весенний призыв граждан на военную службу будет проводиться до 15 июля. Этой весной мы призываем молодых людей несколько меньше, чем осенью прошлого года. Из Вурнарского района планируется призвать порядка 140 человек. На сегодняшний день направлено к месту прохождения военной службы около сорока человек.

ПРИЗЫВ-2011

Среди особенностей нынешнего весеннего призыва является его открытость. Сегодня родителям предоставлено право присутствовать на заседаниях призывной комиссии при вынесении решения по их сыновьям. Также родители в течение недели уведомляются, куда направлен их сын. Мало того, при наличии свободных мест в эшелоне или самолете родители получили возможность сопровождать сына до места службы. При этом дорога в одну сторону – туда – оплачивается Министерством обороны. Сегодня всех ребят, которые женаты и с детьми, имеют больных и пенсионного возраста родителей, направляют на военную службу, как правило, рядом с местом жительства.

Сегодня в частях установлен совершенно иной распорядок дня. Солдат имеет возможность отдохнуть в послеобеденное время. Улучшен рацион питания. Они освобождены от выполнения несвойственных задач, занимаются только боевой подготовкой. Упор делается на физическую подготовку. Солдаты имеют возможность пользоваться телефоном, Интернетом. В самом деле, условия службы у воинов в наше время имеют тенденцию к улучшению.

Говоря о положительных изменениях в призывной кампании, нельзя не упомянуть о том, что именно в последние годы увеличилось количество новобранцев с высшим образованием. Разумеется, бывшие студенты в ротах, экипажах и расчетах особенно необходимы, учитывая в первую очередь тот факт, что нынешнему призывнику нужно освоить боевую технику за кратчайшие сроки. Ведь в учебной части новобранец проводит теперь три месяца, а не полгода, как было прежде. Практикой службы доказано, что те, кто имеет вузовские дипломы, в большинстве успешно способны за короткие сроки освоить сложные воинские специальности.

Но что касается здоровья призывников, здесь по-прежнему радоваться нечему. Существенных перемен к лучшему пока не произошло. В среднем каждый четвертый призывник из числа явившихся на призывную комиссию не может быть призван на военную службу по состоянию здоровья.

Вторая беда – это значительная часть граждан уклоняется от исполнения обязанностей военной службы. То есть не вручаются повестки, во время призывной кампании призывники выезжают за пределы республики, что не представляет возможности их оповестить на мероприятия, связанные с призывом на военную службу и т.д.

Уклонение от исполнения обязанностей военной службы предусматривает административное и уголовное наказание. В соответствии с Законом «О воинской обязанности и военной службе» правоохранительные органы участвуют в вопросах розыска граждан, уклоняющихся от исполнения воинской обязанности. При подтверждении факта уклонения от военной службы материал передается в Следственный комитет для возбуждения уголовного дела.

Лучше всего организована работа с «уклонистами» в Вурманкасинском, Азимсирминском, Ермошкинском, Апнерском, Янгорчинском и Вурман-Кибекском сельских поселениях. Больше всего уклонистов в Санарпосинском, Сявалкасинском сельских и Вурнарском городском поселениях. Почему у нас одни идут на военную службу, а другие уклоняются от нее? Будут предприняты все меры для привлечения каждого «уклониста» к ответственности в соответствии с действующим законодательством.

Россия – большое государство. И конституционная обязанность гражданина – готовиться к защите Родины и честно исполнить воинский долг перед Отечеством. Да и служить-то всего год!

В.ВЕНЕДИКТОВ,
начальник отдела
военного комиссариата
Чувашской Республики
по Ибресинскому и Вурнарскому районам.

СОВЕТ ВРАЧА

Кишечные инфекции

К группе кишечных заболеваний относятся: дизентерия, брюшной тиф, паратифы А и В, холера и др. Они вызываются различными микроорганизмами. Выделяясь из кишечника больного человека, микробы попадают в почву, воду, пищу и долго там сохраняются, угрожая здоровью людей. Возбудители всех кишечных инфекций проникают через рот в организм человека и активно размножаются в кишечнике.

Источником кишечных инфекций является только больной человек. Особенно опасен острый период болезни: с первого дня заболевания больной ежедневно выделяет миллиарды возбудителей. Одинаково опасными для окружающих являются больные с тяжелыми формами заболевания, с легкими, «стертыми» формами, а также бактерионосители.

Врачи постоянно рекомендуют: «Не пей сырую воду и некипяченое молоко. Не ешь немытых фруктов, овощей. Мой руки перед едой».

Все это давно известные истины. Но стоит ли поэтому пренебрегать ими? Как вы думаете, почему несмотря на значительные успехи, достигнутые в борьбе со многими инфекциями, до сих пор не покончено с такими заболеваниями, как дизентерия? Причина кроется в том, что мы забываем часто именно прописные истины. Вот почему полезно еще раз напомнить некоторые сведения об этой болезни.

КАК ПРОИСХОДИТ ЗАРАЖЕНИЕ КИШЕЧНЫМИ ИНФЕКЦИЯМИ?

Дизентерия – опасное инфекционное заболевание: вызывают его дизентерийные палочки. Проникнув в организм человека с пищей, водой или через грязные руки, микробы оседают в толстом кишечнике и быстро размножаются. При их распаде выделяется токсин, который, всасываясь в кровь, действует на весь организм.

Источником инфекции является больной или бактерионоситель. Бактерионоситель – это практически здоровый человек, в организме которого находятся возбудители кишечных инфекций.

О ВОЗБУДИТЕЛЯХ КИШЕЧНЫХ ИНФЕКЦИЙ

Возбудители кишечных инфекций могут долгое время сохраняться во внешней среде. Так в испражнениях они могут оставаться живыми 2–3 месяца, на белье больного – несколько дней, в песке, с которым так любят играть дети, более 35 дней. На коже немытых рук микробы живут в течение нескольких часов, но этого времени вполне достаточно, чтобы с рук они попали в пищу.

Молоко и молочные продукты – благоприятная среда для сохранения и размножения возбудителей дизентерии. Попавшая в молоко дизентерийная палочка более 20 дней сохраняет способность вызвать заболевание.

Распространению дизентерии способствует употребление немытых ягод, овощей, фруктов. На клубнике, вишне возбудители остаются жизнеспособными в течение 3–4 дней, на яблоках, смородине, винограде, грушах – 5–7 дней, на сливах – 6–3 дней.

КОГДА ДРУГ МОЖЕТ СТАТЬ НЕДРУГОМ

Другим путем распространения дизентерийной инфекции может быть вода, так как возбудители дизентерии нередко попадают со сточными, дождевыми и талыми водами в открытые водоемы (пруд, реку и т.п.) или в неблагоустроенные колодцы.

КАК ЗАРАЖАЮТСЯ КИШЕЧНЫМИ ИНФЕКЦИЯМИ?

В распространении дизентерии особенно важную роль могут играть пищевые продукты, которые перед употреблением не подвергаются термической обработке (винегреты, салаты, овощи, фрукты, ягоды), либо инфицируются после термической обработки (молоко, молочные продукты).

Но ведущее значение в распространении дизентерийной инфекции имеют в первую очередь те продукты, в которых возбудитель не только длительно сохраняется, но и размножается, так как они являются прекрасной питательной средой (молоко, молочные продукты).

МАЛЕНЬКИЕ ВРАГИ

В теплое время года переносчиками дизентерийных микробов на пищевые продукты являются мухи. Излюбленные места скопления мух – уборные, выгребные ямы. Залетая в квартиру, мухи садятся на пищу, загрязняют и заражают их возбудителями дизентерии.

А ЧТО ДЕЛАТЬ, ЕСЛИ ЗАБОЛЕЕШЬ?

В настоящее время дизентерия редко протекает в тяжелой форме и чаще проявляется как небольшой понос без крови, с незначительной слизью в испражнениях, которую больной может даже не заметить, без повышения температуры, без острых болей («стертые», легкие формы дизентерии).

Обострение болезни сопровождается выделением возбудителей из организма. Такой больной опасен для окружающих, т.к. от него очень легко можно заразиться дизентерией.

ПОМНИТЕ!

Молоко или сливки надо обязательно кипятить; развесной или непастеризованный творог в летнее время следует употреблять в виде сырников, вареников и др. блюд, подвергающихся термической обработке.

Хлеб следует носить из магазина завернутым в чистую бумагу или в полиэтиленовом мешочке отдельно от других продуктов.

Фрукты, ягоды, овощи могут быть загрязненными дизентерийными бактериями. Следовательно, есть их немытыми опасно!

Обязательно мыть руки с мылом каждый раз перед едой и после посещения туалета, чтобы удалить с них грязь, в которой могут быть возбудители дизентерии и др. кишечных инфекций. Следите за чистотой рук детей.

Воду из открытого водоема или колодца можно пить только кипяченой. Водопроводную воду, которая проходит систему очистных сооружений, можно пить и не кипяченой.

Для уничтожения мух имеются различные средства: хлопушки, липкая бумага, различные приманки. Не менее важно предупредить размножение мух. Самый надежный способ – постоянное поддерживание чистоты.

Н.ЛЬВОВА,
педиатр
МУЗ «Вурнарская ЦРБ».

Республика уявне хатĕрленсе

Мăн Явăшри культура çурчĕ çумĕнчи хурăнташ-çемье ансамблĕ Канаш зонинче ирттернĕ смотрта малти вырăна тухнă, Диплом çĕнсе илнĕ, республикăри ирттерекен уява хутшăнма тивĕç пулнă.

КУЛЬТУРА

«Çемье чысне ялан упрар» – çапла ят панă çемье ансамблĕн çĕнĕ программине. Ăна культура çурчĕн илемлĕх ертӳçи Нина Васильевна Андреева хатĕрленĕ. Программăна савăнăç кĕввисем, çемьери телейпе юрату кăшăлне çирĕплетекен юрăсем, илемлĕ ташăсем чылай кĕртнĕ. Ăна чăваш фольклорĕн никĕсĕ çинче калăпланă. Ташăюрăсемпе Людмилăпа Илья Лаврентьевсем, Альбинăпа Александр Фоминсем, Нинăпа Аркадий Андреевсем, Маринăпа Алексей Степановсем куракансен чĕрисене чăннипех тыткăнларĕç, нумайлăха асра хăварчĕç.

Шăнкăрав пек уçă саслă юрăçсене пĕр çĕре чăмăртас, вĕсен ăсталăхне, пултарулăхне ӳстерес енĕпе Нина Васильевна режиссер куллен ĕçлет. Юрăçсен ансамбльне йĕркелеме Мăн Явăшри вăтам шкулта ачасене музыкăна вĕрентекен Валерий Степанович Кудрявцев баянист та сахал мар пулăшу парать.

Халĕ çемье ансамбльне çӳрекенсем республика уявне хутшăнма хатĕрленеççĕ.

В.МОСКВИН.

■ *Хурăнташ-çемье ансамбльне хутшăнакансен ушкăнĕ. Сылтăмра – В.Кудрявцев баянист.*

Çăмăл атлетикăра – иккĕмĕш

Вăтам специальность паракан вĕрентӳ заведенийĕсем хушшинчи Спартакиадăна çăмăл атлетика ăмăртăвĕпе вĕçленĕ

СПОРТ

Вăрнарти ял хуçалăх техникумĕн студенчĕсем республикăри техникумсемпе колледжсен вун виçĕ команди йышĕнче тупăшнă, пĕтĕмĕшле результатпа вĕсем иккĕмĕш вырăн йышăннă.

Командăра уйрăмах пулас технолог Мефодий Павлов палăрнă, 5000 метрлă дистанцире вăл кĕмĕл призер пулса тăнă, 3000 метра тăваттăмĕш чупса тухнă.

Кĕске дистанцире Анатолий Шишкин, Евгений Ситников, Игорь Логачев, Роксана Никандрова чи вăйлă вунă спортсмен йышне кĕнĕ. Олег Петров, Иван Васильев, Наталья Васильева тата Любовь Алексеева та командăна очкосем чылай кӳнĕ.

4х400 метрлă эстафетăра вара Вăрнар студенчĕсем çиçĕмле хăвăртлăхпа тĕлĕнтернĕ, пĕрремĕш пулнă. Тăван вĕрентӳ учрежденийĕ ятне çĕклекенĕсем – Евгений Ситников, Игорь Логачев, Мефодий Павлов тата Анатолий Шишкин.

Вăрнарти ял хуçалăх техникумĕнче физкультурăпа спорт ĕçне чăннипех вăйлă аталантарнă. Чăваш Республикин физкультурăпа спортăн тава тивĕçлĕ ĕçченĕн Александр Владимирович Созоновăн вĕрентĕвĕпе, тĕслĕхĕпе вун-вун ача спортпа сывăхланнă, ăмăртусенче хăйĕн вăйĕпе палăрнă, палăраççĕ те. Тепĕр преподавателĕн те – Галина Александровна Павловань – çамрăксене сывă пурнăç йĕрĕ çине тăратас ĕçри тӳпи пысăк. Хăй те ăста спортсменка – вĕренекенĕсем те маттур.

Спортсмен-студентсен пушă вăхăт сахал. Вĕсем Йĕпреçе бассейна куллен ишме çӳреççĕ, тирта пневматикăллă винтовкăран перес ăсталăха ӳстереççĕ, чупаççĕ т. ыт. те.

Паянпа ыран Çĕмĕрле хулинче çуллахи полиатлон енĕпе республика чемпионачĕпе первенстви иртеççĕ. Районăн пĕрлештернĕ команди йышĕнче техникум студенчĕсем те чылайăн.

С.ЧИКМЯКОВА.

Хĕненипе вилнĕ

ТИСКЕРЛĔХ

Мартăн 13-мĕшĕнчи 16 сехетрен пуçласа мартăн 14-мĕшĕнчи 4 сехетчен (тĕрĕсрех вăхăта следстви органĕсем палăртайман) Вăрнарти Советски урамри пĕр суртра арçынпа хĕрарăм тем сăлтавпа вăрçăнса кайнă. Ӳсĕр арçын хăй мĕн тунине ăнлансах, хĕрарăмăн сывлăхне йывăр сиен кӳрес тĕллевпе, ăна тĕрлĕ вырăнтан 35-рен кая мар хут çапса-тапса пĕтернĕ. Кил хуçине хĕрарăм темиçе хутчен урайне ӳкни те чарайман, пурпĕрех хĕнеме пăрахман вăл.

Ытла тискеррĕн хĕненĕрен хĕрарăмăн пуçĕпе мăйĕ, ал-урисем хăрушă суранланнă, аяк шăммисем хуçăлнă, шалти органĕсем сиенленнĕ, юн кайнă... Вăл çакăн хыççăн нумаях пурăнайман – темиçе сехетрен вилнĕ.

Ăна йывăр аманмаллах тапса-çапса пĕтернĕ арçын тĕлĕшпе РФ Уголовлă кодексĕн 111-мĕш статйин 4-мĕш пайĕпе уголовлă ĕç пуçарнă.

А.СПИРИДОНОВ,
РФ Следстви комитечĕн Чăваш Республикинчи Следстви управленийĕн районсем хушшинчи Çĕмĕрлери следстви пайĕн следователĕ.

ШАЛТИ ĔÇСЕН РАЙОНТИ ПАЙĔНЧЕН ПĔЛТЕРЕÇÇĔ

Пурнăçĕ татăлнă

■ Ытлари кун Калинино – Çĕмĕрле автоçул çинче Аçăмçырми ялĕнчен 300 метр аяккарах пулса иртнĕ хăрушă инкекре пĕр çын вилнĕ, тăваттăн йывăр сурансемпе больницăна лекнĕ. ГИБДД уйрăмĕн информацийĕ тăрăх, кӳршĕ район çынни тытса пыракан ВАЗ-2101 хирĕç çул çине тухса кайса ВАЗ-217130 автомашинăпа çапăннă. Çавна пула ВАЗ-217130 кювета çаврăнса ӳкнĕ. Ку машинăра ларса пынă пассажир, 53-ри хĕрарăм, авари вырăнĕнчех вилсе кайнă. Тепĕр тăвата пассажир – 16–17 çулхи хĕрсем – аманнă, вĕсене тӳрех Вăрнарти тĕп больницăна васкавлă пулăшу пама çитернĕ.

■ Тунти кун та районта çул çинче инкек сиканнă. Авари 16 сехет те 30 минутра Шупашкар – Сурское автоçулăн 78-мĕш километрĕнче Çĕньял ялĕ çывăхĕнче пулнă. 27-ри водитель (Шупашкар çамрăкĕ) БМВ Х6 рульне тытса чарайман, машина кюветалла анса кайса çаврăнса ӳкнĕ. Ку инкекре те пассажир сывлăхĕ сиенленнĕ, ăна больницăна леснĕ.

■ Иртнĕ эрнере кĕçнерни кун пасарти пĕр предпринимателе çаратнă. Вăрă суту-илӳ палаткинчен укçа сумкине, кĕсье телефонне никам сисмен чух илсе тарнă. Предпринимателе вăл самаях шар кăтартнă – сумкăра 160 пин тенкĕ пулнă. Йĕрке хуралçисем ку преступление уçса парассипе тимлеççĕ.

■ Вăрнарти «Закусочная» кафене вăрттăн кĕнĕ çыннăн вара виçĕ кĕленче эрех тата тĕтĕмленĕ чăх вăрласа тухнăшăн явап тытма тивĕ. Вăл июнĕн 4-мĕшĕнче каçхине кафене çăра çĕмĕрсе кĕнĕ. Арçынна шалти ĕçсен районти пайĕн «Шырав» ушкăнĕ инçех те мар, автостанци çывăхĕнчех, тытса чарнă.

И.СЕРГЕЕВА.

ЛИРИКĂЛЛĂ ПОВЕСТЬ

Владислав
ПАСТУХОВ-АНАТКАС

Ан хурлан, шурă хурăнăм ...

(Малалли. Пуçл. 42–43, 47–53, 56–58, 62, 64, 65-мĕш номерсенче)

Анчах пирĕн юрату тӳрĕ çулпах арканчĕ пулас... Çирĕм çултан!!! Аса ил-ха, эпир тĕл пулнă çул çумăр пĕлĕчĕ Çутçӳльрен тӳпенелле вĕрен пĕтĕрĕннĕ пек хăпарса кайнине хамăр куçпа курнине. Кунта хĕрарăм шыва кĕмен, теççĕ. Хура япалана та çуман... Хĕр шыва кĕрсен пăрлă çумăр пулать тенĕ. Çавăнпа кĕмен... Çавăн чух эс мар-и мана çапла каларăн, питрен ăшшăн чуп туса: «Çуткӳль тасана юратать. Пирĕн юрату та Çуткӳль пек таса пултăрччĕ».

* * *

Сергей, чунри тăвăлне чарас тесе, Турай шкулĕнче пĕрле вĕреннĕ юлташĕсене аса илме тăрăшрĕ. Куç умне Анисса сăнарĕ тухрĕ. Вăтанчăкскерччĕ çав хĕр. Пули-пулми сăмах вакламастчĕ.... Ĕнер кăна унран илнĕ çырăва шурă хурăн умĕнче васкамасăр тепĕр хут уйăх çутипе вулама пикенчĕ вăл.

«Хаклă Сергей! Сана курманни шăп та лăп çирĕм пилĕк çул çитрĕ: те чĕрĕ эсĕ, те пурнăçран та уйрăлса кайма ĕлкĕрнĕ? Тен, кăлăхах хумханатăп саншăн. Эсĕ манăн пĕрремĕш юрату пулнă, çакна пĕлсем. Сывă пулсассăн, пĕлесчĕ паянхи пурнăçна, çук пулсассăн, хăш енче выртнине хуть пĕлесчĕ. Чун сисет, сывах эсĕ, ачусем çунатланчĕç пулĕ ĕнтĕ. Эпĕ çав-çавах хăр тăлăххăн пĕччен ватăлатăп. Хăраххăн йывăç евĕр хăратăп, пĕрмай хурланатăп. Эсĕ тухса кайрăн та çĕтрĕн. Пĕр сас-хура та çук Анаткасра сан пирки. Эпĕ пĕр саншăн çунтăм та кĕтрĕм, паянхи кун та саншăн чунăм вутра. Тăр пĕччен, каç выртсан та, ир тăрсан та. Çĕрĕпе тунсăхлатăп пĕр саншăн, эпĕ тăлăх сансăр... Эп – тĕрексĕр хĕрарăм, пӳрнеске пек хăрах: те эп мăшăрлă арăм, те тăлăх хĕрарăм? Пĕрре ларса çеç санпа çума-çумăн калаçасчĕ, чунран... Чун-чĕререн».

Çак тĕле çитсен арçын тĕлĕнсе, анраса-аптăраса кайрĕ... Аça çапнă пек шĕлтĕркенĕ вăй-халĕпе шурă хурăна ыталаса илчĕ те: «Ытăнăм, шурă-шурă хурăнăм, эсĕ манăн хура сăрнă пурнăçăма аван пĕлетĕн. Эсĕ манăн чун хурланăвĕ, чун усăмĕ те... Эх, хура Хурăнкасси ялĕ, Тăвай çĕрĕ маншăн мар иккен... Эпĕ каятăп Муркаш – Вăрнар еннелле... Сывă пул, манăн савнă шап-шурă хурăнăм! Ан хурлан, ан кулян, эпĕ сана нихăçан та, нихăçан та манас çук!.. Манăн каймаллах! Паллă: касăлнă чĕлле тепĕр хут çыпăçтараймăн. Çуралнă пуленкерен те каска тăваймăн...»

... «Çирĕм çул хушши капланса-пуçтарăнса пынă хуйха чуна хытарса, шăла çыртса, нумай чух пĕр тумлам кăлармасăр чăтнă мĕн пур таса мар куççуле ăш-чикрен тасатмаллипех тасатмалла манăн... Макăрас пĕрре чун каниччен, çак савнă шап-шурă хурăнăм илтмелле, тӳпери çăлтăрсемпе уйăх курмалла... Сана юратакан çын çакă çутă тĕнчере пур пулсан – эсĕ телейлĕ!..»

Çав-çавах шутлать вăл. «Пурăнан пурнăçра хĕрарăмсем çеç мар, арçынсем те макăраççĕ-çке,– тен, пач хăйсен айăпĕсемпе те мар... Вĕсен те чунĕ пур!.. Вĕсене те тăмран туман!.. Тепĕр чух, макăрсан-йĕрсен, чăннипех çăмăлтарах пулса каять-çке чуна та!..»

Унтан Сергей хăмăр куçлă арçынсем пурнăçра пит сахал тенине те аса илчĕ. Вĕсем çав тери пысăк туйăмлă та ачаш чĕреллĕ çынсем пулаççĕ тенине те!.. «Нивушлĕ эпĕ те ачаш чĕреллĕ?..» Çав вăхăтрах унăн икĕ хăмăр куçĕнчен çутă та вĕри куççуль тумламĕсем йăлтăртатса илчĕç, часах вара вĕсем вĕри йĕр хăварса ун пит çăмартисем тăрăх йăлтăртатса анчĕç.

...Çав-çавах вĕри чĕри кăкăртан сиксе тухасла тапса кĕçĕр миçемĕш хуть ĕнтĕ çапла калать ăна: «Сана савакан, юратакан çын çакă çутă тĕнчере пур пулсан – эсĕ телейлĕ!..»

«Эй, шурă хурăн, савнă шап-шурă хурăнăм! – сăмахлать Серегин. – Кампа калаçнă-ши эпĕ санпа пуппенĕ пек чун-чĕрене уçса, сана та пĕрре мар макăртса, тепре савăнтарса та?! Кама каласа панă-ши ăшри хуйха-суйха сана каласа панă пек, ним-пач пытармасăр çак çирĕм çул хушшинче?.. Çывăх туса та хамăн ăшри хуйха сан умăнти пек пĕр пытармасăр каласа паман... Шикленмерĕн те пулĕ, ял çинче сăмах тухасран та...»

Тăвансемпе калаçса Сергейăн чунне хытарас килчĕ. Анчах вĕсем унăн çуккă кунта. Сильвăн тăванĕсем уншăн пач ют. Сильва вĕсемпе ăна паллаштарма тăрăшман та, шутламан та. Те тăванĕсем районта пысăк вырăнсенче чиновниксем пулса ĕçленĕрен? Те вĕсем мăн кăмăллă çынсем пулнăран, хăйсене çеç юратнăран, Серегин хăй те вĕсемпе тăванлашма-хурăнташланма питех тăрăшман. Çавăнпа Сергей хăйĕн арăмне Сильвăна тата хăйĕн ывăлне Олега çеç чăн-чăн тăван тесе шутланă. Вĕсемпе ялан мăнаçланнă, вĕсене вăл чунтан юратнă! Вĕсен таса сывлăшĕпе сывланă!

(Малалли пулать).

ОБЪЯВЛЕНИЯ

В Москву и Московскую обл. **ТРЕБУЮТСЯ фасовщицы, грузчики** (кондитерские фабрики, молочное производство, склады). Питание, проживание предоставляются. Вахта. З/п от 20000 руб. (сдельная). **Тел. 8(8352)23-22-22.**

Письмо в редакцию

Выражаем сердечную благодарность родным, друзьям, кумовьям, соседям, всем знакомым, всем присутствовавшим, директору ИПС Казакову А.А., главному ветврачу Вурнарского района Тихонову Н.Н. за моральную поддержку и материальную помощь в организации похорон нашего дорогого мужа, отца, дедушки Воробьева Александра Алексеевича.

Семья Воробьевых.

РЕКЛАМА ОБЪЯВЛЕНИЯ РЕКЛАМА ОБЪЯВЛЕНИЯ РЕКЛАМА

9185. Утер. аттестат о сред. обр-ии А3560243, выд. 19.06.1998 г. МОУ «Ойкас-Яндобинская СОШ на имя Рыбакова Валерия Владимировича, счит. недействит.

9181. Организация **ПРИМЕТ НА РАБОТУ** монтера линейных сооружений связи. Соцпакет, оплата достойная. Т.89053452519. 2-1

9166. **ОТКРЫЛСЯ** специализированный **МАГАЗИН ИГРУШЕК**. Игровая площадка для малышей. ул.К.Маркса, рынок «Шанс», 2-ое строение, 2 эт.

КУПЛЮ

8986. Серебр. монеты, хушпу. Дорого. Т.89373887673. 10-4

9151. Дом или кв-ру в п.Вурнары. Т.89520267499.

14 июня с 15 до 16 часов в РДК

Слуховые аппараты

лучших производителей Москвы, Дании, Германии – **заушные, карманные**: от 3200 до 8600 руб., **цифровые аппараты**: от 6300 до 10500 руб.

Пенсионерам скидка 600 руб. Запчасти. Гарантия. Выезд на дом по заявке, т.89225036315.

Имеются противопоказания. Ознакомьтесь с инструкцией.

Представитель завода – самые доступные цены!

ООО «Вурнарский мясокомбинат» требуется:
начальник лаборатории с возложением обязанности начальника отдела производственного ветеринарного контроля с высшим образованием, с опытом работы. Приветствуются знания ветеринарного санитарного контроля. За справками обращаться по тел.: 8(83537) 2-51-62, сот. 89051999953.

Экстракт Алоэ по Филатову – волшебный источник жизни

До 90 % информации человек получает с помощью зрения. А проблемы со зрением постепенно появляются почти у всех. Постоянная усталость глаз чревата развитием серьезных заболеваний. Приготовленный с особой тщательностью **Экстракт Алоэ по Филатову** вызывает уникальные восстановительные процессы на тканевом уровне. **Экстракт Алоэ по Филатову** применяется для снятия усталости глаз, для профилактики и при лечении многих заболеваний органа зрения. Применение **Экстракта Алоэ по Филатову** улучшает зрение у пациентов с сахарным диабетом. Он применяется для профилактики и при лечении многих заболеваний: **близорукость различной степени, нарушение механизмов адаптации зрения к темноте, центральная и периферическая дистрофия сетчатки, блефарит, конъюктивит, кератит, ирит, помутнение стекловидного тела, катаракта, комплексная терапия первичной глаукомы**. А также снимает **симптомы «усталых» глаз, повышает остроту зрения, защищает глаза при повышенных нагрузках и излучении монитора.**

Экстракт Алоэ по Филатову поможет взрослым и пожилым людям, а также школьникам, которым особенно необходима забота о сохранении зрения.

Инструкция по применению прилагается.

Цена 1 флакона – 490 рублей. Профилактический курс – 2 флакона, при хронических заболеваниях – 4 флакона.

ПРИГЛАШАЕМ НА ВЫСТАВКУ-ПРОДАЖУ 16 и 30 июня с 10.00 до 14.00 часов в РДК п.Вурнары

А также в продаже:

- **глазные капли «Хрусталин»** (катаракта, глаукома и др.) – **490 руб.**;
- **сироп «СОТКА-Черничный»** (повышает остроту зрения) – **325 руб.**;
- **жевательные конфеты «VIRTA Черника»** (для улучшения зрительных функций) – 65 руб.;
- **красное пальмовое масло «ЗЛАТА ПАЛЬМА»** 1,1 литр – 1850 руб. (от двух бут. – 1650 руб.); 250 мл – 740 руб.; 125 мл – 930 руб. (для глаз);
- **лечебные крема «Универсальный» – 460 руб., «Черное золото» – 400 руб.** (при мышечных и суставных болях, хондрозах, артрозах, остеохондрозе, при варрикозном расширении вен и др.).

Консолидированный долг Вурнарского района по состоянию на 1 апреля 2011 г.

(рублей)

Вид обязательства	Консолидированный долг муниципального образования, всего (гр. 3 + гр. 4)	В том числе по муниципальному району	В том числе по городским и сельским поселениям
1	2	3	4
Прямые обязательства, всего	-	-	-
в том числе:			
по ценным бумагам муниципального образования	-	-	-
по бюджетным кредитам, привлеченным от других бюджетов бюджетной системы Российской Федерации	-	-	-
по кредитам, полученным от кредитных организаций	-	-	-
просроченная кредиторская задолженность казенных учреждений муниципальных образований	-	-	-
Долговые обязательства по предоставленным муниципальным гарантиям	-	-	-
Задолженность муниципальных унитарных предприятий	3396000,00	3396000,00	-
в том числе:			
просроченная кредиторская задолженность	-	-	-
Задолженность бюджетных и автономных учреждений муниципальных образований	-	-	-
в том числе:			
просроченная кредиторская задолженность	-	-	-
Задолженность организаций, долями уставных капиталов которых владеет муниципальное образование*	-	-	-
в том числе:			
просроченная кредиторская задолженность	-	-	-
Итого	3396000,00	3396000,00	-

* Доля превышает 33,3 процента.

Администрация Вурнарского района планирует предоставить в аренду следующие земельные участки:

Кадастровый номер земельного участка (категория земель)	Месторасположение земельного участка: Чувашская Республика, Вурнарский район	Площадь з/у, кв. м	Целевое назначение земельного участка	Срок аренды
21:09:280105:581 (земли нас. пунктов)	пгт. Вурнары, ул. Строительная	22	для содержания сарая	на 3 года
21:09:320101:290 (земли с/х назначения)	Кольцовское сельское поселение, поля № VI и VII второго полевого севооборота по карте ВХЗ совхоза «Вурнарский»	302614	для сельскохозяйственных нужд	на 49 лет
21:09:320201:169 (земли с/х назначения)	Кольцовское сельское поселение, поля № VI и VII второго полевого севооборота по карте ВХЗ совхоза «Вурнарский»	1052458	для сельскохозяйственных нужд	на 49 лет

ТРЕБУЮТСЯ

9069. Водители на работу в службу такси. Т.89373729995. 4-4

УСЛУГИ

9131. Каменщиков и плотников. Т.89061345391.

9008. Ремонт ювелирных изделий, изготовление, скупка лома, старинных монет в здании бывш. гостиницы. Т.89276688501. 8-6

8963. Такси «Diezel». Т.89278522222. 10-6

9003. Изготовлю срубы на заказ. Т.89373842449. 6-6

8885. Спутник. антенна «Триколор» за 6800 руб. – 98 каналов. Т.89063852930. 20-9

8845. Ремонт ТВ на дому. Гарантия 1 мес. Т.89063838087.

8969. Полное обследование организма на современном аппарате. Профилактика заболеваний и индивидуальная программа для оздоровления. Т.89093033651. 6-4

9168. Фото на документы. Абитуриентам – скидки! Фотоцентр «ZOOM». Т.89279910707.

ПРОДАЮ

9144. Сруб 3х3, хвоя. Т.89053477388. 2-2

9146. Срочно 2-хкомн. кв-ру, 46 м², 2/3 эт., ул.Советская, 13. Недорого. Т.89051977860. 2-2

9138. 3-хкомн. кв-ру в центре пос., 5 эт. пан. дома, гор. вода; 1-комн. кв-ру с инд. отопл., пер. Зеленый. Т.89176684409.

9137. ВАЗ-21093, 1999 г.в., mp3, чехлы, дв. 1,5 л, карбюратор, цена дог. Т.89196627623. 4-2

9139. Комнату под материнский капитал. Т.89379545005. 7-2

9119. 3-хкомн. кв-ру в центре Вурнар, 3/5 эт. нов. кирп. дома, 77 м². Т.89603048979.

9120. Зем. уч. по ул.Березовая, 87 (за заводом СОМ), поднят фундамент, покрыт плитами, имеется сруб бани под крышей. Т.:89278475005, 88353726972.

9088. Срочно хозпостройки на дрова и сруб под баню с предбанником, полом и потолком. Недорого. Самовывоз. Т.89050225222. 3-3

9112. Гравмассу, щебень, керамзит, бетон, песок. Доставка до 30 тонн за рейс. Скидки. Т.89276687015. 26-3

8998. Дом бревенч., баню, летн. домик, колодец, 11 сот. зем.,сад. по ул.Первомайская за 450 тыс. руб. Срочно. Т.89101477070.

8943. Кирпичи всех марок, керамзит. блоки, шифер, цемент, гравмассу. Т.89278433007. 10-8

8800. Гравмассу, песок речной, карьерный щебень, керамзит, торф. Т.:89674703001, 363001. 15-11

8799. Гравмассу, песок, щебень, керамзит, бой кирпича. Доставка. Т.89061355241. 15-11

9075. Срочно квартиру по ул. Ленина, 2, 3 эт. Т.89278466801. 6-4

1-комн. кв-ру в нов. доме с индивид. отопл., 31,5 м². Т.89278539827. 5-4

9085.ВАЗ-2112, 2002 г.в., темно-зеленого цвета в отличном состоянии. Т.89373934621.

9092. Щенков кавказской овчарки, привитых, клейменных с родословной от чемпиона. Т.89603058095. 2-2

8946. Стекло оконное, витринное, узорчатое, тонированное, армированное; зеркало; оконные блоки деревянные со стеклопакетом; двери крестьянские, филенчатые, аквариум из гнутого стекла с освещением. Доставка. п.Вурнары, ул. Комсомольская, д.50. Тел.: 89176539741, 89063806492.

9083. В центре поселка 3-хкомн. кв-ру на 2-м этаже. Зем. участок (11 соток). Т.:89279967804, 89373976074, 8-8352-35-15-78. 2-2

9180. Дом на вывоз. Т.89279998562.

9173. Комнату в Чебоксарах под снос в р-не Богданки. Меняю на кв-ру в Вурнарах. Т.89053401836.

9171. Сруб, липа, 3х3, береза 5х3, 3х3. Т.89051987491. 4-1

9170. Дерев. дом на слом в хорош. сост., д.Мунъялы. Т.89051988998.

9167. 3-хкомн. кв-ру в с.Калинино. Т.89278567295.

9165. ВАЗ-21099, 2004 г.в., ВАЗ-2104, 2001 г.в., прицеп мотоблока, самосвал. Доставка. Т.89053444735. 2-1

9161. 1-комн. кв-ру в нов. доме с индивид. отопл., 40,49 м², ул.Ж.Илюкина. Т.89033790901.

9160. ВАЗ-21144, 2008 г.в., серо-бежев., люкс, все опции, техобслуживание в «Диал-Авто», пробег 34 тыс. км. Т.89278437603. 4-1

9159. 3-хкомн. кв-ру. Т.89278474677. 2-1

9153. Корову. Т.89063837476.

9150. Сруб, хвоя, 3х3,5 и 3,5х3,5. Цена договорная. Т.89176638639.

9149. Дойных коз и козлят. Т.89373843210.

9148. Зем. уч. 10 соток в п.Вурнары. Т.89053430692.

9179. Бычка, д.Большие Яуши. Т.89063879628.

9183. 2-хкомн. кв-ру в пан. доме по пер. Северный, 5 эт., с мебелью, поможем с ипотекой. Т.89261214925.

Главный редактор АУ ЧР «Редакция Вурнарской районной газеты «Çĕнтерӳ çулĕ» («Путь победы») – В.В.НИКОЛАЕВ.

Учредители – Министерство культуры, по делам национальностей, информационной политики и архивного дела ЧР, АУ ЧР«Редакция Вурнарской районной газеты «Çĕнтерӳ çулĕ».
Газета зарегистрирована Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Чувашской Республике – Чувашия, свид. ПИ № 21-00106 ТУ от 23 июня 2010 года.

НАШИ АДРЕСА: 429220, Чувашия, п.Вурнары,ул.Советская, д.15, 2-й этаж; пер. Коммунальный, 4.
НАШИ ТЕЛЕФОНЫ: главный редактор – 2-52-30, отделы: сельской жизни; экономики и правовой жизни; рекламы – 2-52-57, бухгалтерия – 2-55-57, типография – 2-59-40.

Ответственность за точность приведенных фактов, опубликованных в газете, несут авторы, рекламодатели. Рукописи не рецензируются, не возвращаются. Материалы на правах рекламы публикуются под знаком (Р)

Индекс издания 54813. Печать офсетная. Объем 2 п.л. Тираж 3892 экз. Заказ 311.

Çĕнтерӳ çулĕ (Путь победы)

Газета выходит на чувашском языке два раза в неделю – по средам и субботам.
Время подписания в печать – 15 ч. 30 мин.
По графику – 16 ч.
Отпечатано в типографии АУ ЧР «Редакция Вурнарской районной газеты «Çĕнтерӳ çулĕ» («Путь победы»).